



A Fővárosi Ítéltábla a dr. Némethi Gábor János ügyvéd (1123 Budapest, Táltos utca 15/B. 7/2.) által képviselt I. rendű és

II. rendű felpereseknek a

Ügyvédi Iroda által képviselt OTP Bank Nyrt. (1051 Budapest, Nádor utca 16.) alperes ellen szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítása iránti perében a Budapest Környéki Törvényszék 2019. november 21-én kelt 5.G.40.141/2019/7. számú ítélete ellen az alperes részéről benyújtott fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított, a fellebbezés elbírálása szempontjából irányadó tényállás szerint az alperes jogelődje, az Ella Első Lakáshitel Kereskedelmi Bank Zrt., továbbá a felperesek 2007. november 21. napján dr. Fodor Marietta közjegyző-helyettes előtt /2007. üzgszámon önálló zálogjoggal biztosított, részben devizahitel kiváltási célú kölcsönszerződést kötöttek.
- [2] A szerződésben az alperesi jogelőd arra vállalt kötelezettséget, hogy a szerződésben meghatározott feltételekkel az adósok részére 460 035 CHF összegű svájci frank devizanemben nyilvántartott kölcsönt nyújt a szerződésben megjelölt ingatlanon alapított önálló zálogjog fedezete mellett.
Az adósok kötelezték magukat az UNION Vienna Insurance Group Biztosító Zrt.-nél életbiztosítási szerződés megkötésére, továbbá a kölcsön és a szerződés szerinti járulékok hitelező részére történő visszafizetésére. Nyilatkoztak, hogy tudomásul veszik, hogy a bank a kölcsön összegéből legfeljebb 61.950.000 forintnak megfelelő deviza összeget folyósít.
- [3] A kölcsönszerződés I.7. pontja a felmondás szabályait tartalmazza. Az I.7.1. pont szerint a hitelező jogosult a jelen szerződést azonnali hatállyal felmondani, ha az adós vagy zálogkötelezett a jelen okiratba foglalt szerződések alapján fennálló kötelezettségét megszegi, avagy az őket az e jogviszonyokban jogszabály vagy az üzletszabályzat, illetőleg hirdetmény szerint terhelő valamelyik kötelezettségüknek nem tesznek eleget.

Súlyos szerződésszegésnek minősülnek a Polgári Törvénykönyv 525. §-ban, valamint az üzletszabályzatban foglalt esetek, így különösen, ha az adós a jelen szerződésből eredő bármely fizetési kötelezettségét annak esedékességét követő 30 napon belül nem teljesíti; (...).

- [4] A szerződés második része önálló zálogjogot alapító rendelkezésekről, a harmadik része hitelkeretszerződésről szól.
- [5] A felperesek módosított keresetükben annak megállapítását kérték, hogy a kölcsönszerződés I.7.1. pontjának azon rendelkezése miszerint a hitelező jogosult a jelen szerződést azonnali hatállyal felmondani, ha az adós vagy a zálogkötelezett a jelen okiratba foglalt szerződések alapján fennálló kötelezettségét megszegi, avagy az őket e jogviszonyokban jogszabály vagy az üzletszabályzat, illetőleg hirdetmény szerint terhelő valamelyik kötelezettségüknek nem tesznek eleget”, továbbá „Súlyos szerződésszegésnek minősülnek a Polgári Törvénykönyv 525. §-ban, valamint az üzletszabályzatban foglalt esetek, így különösen ha az adós a jelen szerződésből eredő bármely fizetési kötelezettségét annak esedékességét követő 30 napon belül nem teljesíti.” tisztességtelen, így semmis.

Előadták, a szerződés a fizetési késedelem esetére a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényben (Ptk.) foglaltaktól eltérő felmondási okot tartalmaz, amennyiben valamely szerződéses kötelezettség megsértése esetére biztosít azonnali hatályú felmondási jogot. A szerződésben a Ptk. diszpozitív rendelkezései alapján, attól eltérően szabályozták a fizetési kötelezettség megszegésén alapuló felmondási okot.

A felmondási ok tisztességtelenségének vizsgálatát a 93/13/EGK irányelv harmonizálása folytán a Ptk. tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó szabályai uniós joggal való összhangja, az uniós jog elsőbbsége, és az Európai Unió Bírósága (EUB) ítélkezési gyakorlatára tekintettel kell alkalmazni. Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) előzetes döntéshozatali eljárásban kifejtett álláspontja ugyanis a tagállami bíróság számára kötelező jelleggel magyarázza és pontosítja az uniós jog jelentését és terjedelmét úgy, ahogy azt annak hatályba lépésétől kezdődően értelmezni és alkalmazni kellett volna (C-92/U „RWE Vertnek” ítélet 58. pont). A C-415/11. „Aziz” ügyben hozott ítélet 68-69. pontjai alapján annak megállapításához, hogy valamely feltétel a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz-e elő a fogyasztók kárára, különösen a nemzeti jognak a felek megállapodása hiányában irányadó szabályait kell figyelembe venni. Az ilyen egyenlőtlenség csak akkor nem sérti a jóhiszeműség követelményeit, ha méltányos eljárás esetén észszerűen elvárható lett volna, hogy a fogyasztó egyedi megtárgyalást követően is elfogadja az adott feltételt. Hivatkoztak arra, hogy ez rögzül a BDT2017. 3629. számon közzétett egyedi ítéletben is.

A szerződés I.7.1. pontjában szereplő azonnali hatályú felmondási ok a fogyasztó jogszabályból következő jogaihoz és kötelezettségeihez képest kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza a fogyasztót, mert míg a feltétel valamely szerződési kötelezettség megsértéséhez fűz felmondási okot, addig a Ptk. csak súlyos szerződésszegés esetén teszi a felmondást lehetővé. A szerződési feltétel tehát egyensúlytalan, mert a fogyasztóra nézve a Ptk.-hoz képest szigorúbb felmondási okot fogalmaz meg. A feltétel kapcsán a jóhiszeműség és tisztesség elvének sérelme megállapítható, ugyanis ilyen tartalmú megállapodást a kötelezett egyedi megtárgyalás esetén nyilvánvalóan nem kötött volna.

Hivatkoztak arra, hogy az EUB C-537/12. és C-116/13. számú egyesített ügyekben hozott ítélete is akként értelmezte a 93/13/EGK irányelv melléklete 1. pontjának g) alpontját, hogy a

felmondásra vonatkozó feltétel tisztességtelen jellegének értékelése során annak kell jelentőséget tulajdonítani, hogy a felmondási ok lényeges kötelezettség nem teljesítéséhez, valamint a futamidőhöz és a tartozás összegéhez képest súlyos szerződésszegéshez kapcsolódik-e, továbbá megnehezíti-e a fogyasztó bírói igényérvényesítéshez fűződő jogait, illetve a nemzeti jog hatékony eszközöket biztosít-e a fogyasztó számára a felmondás jogkövetkezményeinek orvoslására. Az ítéletből az is levezethető, hogy a felmondást a hitelező részéről fizetési felszólításnak kell megelőznie, amely teljesítésével a fogyasztó a felmondás jogkövetkezményeit el tudja hárítani. Utaltak arra, hogy a perbeli szerződés ennek a feltételnek nem tesz eleget, hiszen a felmondást a hitelező bármilyen csekély szerződésszegés esetén megelőző felszólítás nélkül is felmondhatja, és mivel a szerződést közokiratba foglalták, ezért a felmondás azzal a jogkövetkezménnyel jár, hogy a közjegyzői okirat záradékolásával a teljes követelés közvetlenül végrehajthatóvá válik. Ez pedig megnehezíti a fogyasztó bírói védelemhez való jogának gyakorlását, mert neki kell felperesi pozícióban minden bizonyítási teher mellett a jogait érvényesíteni.

Hivatkoztak a Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdésére, a 209/A. § (2) bekezdésére, továbbá a 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének i) pontjában foglaltakra is. Előadták, mivel a megjelölt tisztességtelen feltétel részleges érvénytelenséget okoz, ezért a 2014. évi XL. törvény 37. § rendelkezéseit nem kell alkalmazni, mert a rendelkezés semmissége nem eredményez a felek közötti elszámolási viszonyban változást.

- [6] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte. Előadta, az azonnali hatályú felmondási joga 30 napos késedelem esetére nem tisztességtelen. Utalt a BDT2011. 2571. eseti döntés II. pontjára, mely kimondja, hogy a kölcsönszerződés egyoldalú azonnali megszüntetése csak súlyos szerződésszegés, a hitel visszafizetésének tényleges, valós veszélyeztetettsége esetén alkalmazandó. Az ettől eltérő bármilyen enyhébb megítélésű fizetési késedelem vagy más egyéb enyhébb szerződésszegés esetére kikötött felmondási jog tisztességtelen, érvénytelen.

A szerződés I.7.1. pontja az azonnali hatályú felmondási jog rögzítését követően a régi Ptk. 525. § rendelkezéseire is hivatkozva részletesen meghatározza az azonnali hatályú felmondást megalapozó indokokat. Itt említi azokat a felmondási okokat, amelyek a hitelezőt az adós CHF kölcsönszerződésből eredő bármely fizetési kötelezettségének – annak esedékességétől számított 30 napon túl történő – elmulasztása esetén illetik meg. Ezen felmondási ok tehát csak névlegesen minősül azonnali hatályú felmondási oknak, hiszen csak az adósi kötelezettségszegést követő 30 nappal érvényesíthető.

A hitelkeretszerződés éppen azt a célt szolgálta, hogy amennyiben az adós átmeneti fizetési nehézséggel küszködik, a hitelkeret terhére akár többhavi fizetést is lehet teljesíteni, így nem juthat olyan helyzetbe, hogy kisebb, csekélyebb összegű elmaradás esetén a szerződést felmondják.

Utalt arra, kifejezetten szabályozva van, hogy súlyos szerződésszegésnek mi minősül, így a szerződésből eredő bármely fizetési kötelezettség annak esedékességét követő 30 napon belüli nem teljesítése, tehát az adósnak így többszörös biztosítéka van. Egyrészt a hitelkeretből kielégíthető a hitelezőnek az esedékességekor a követelése, másrészt pedig a fizetési késedelmet követő 30 nap után mondhat csak fel.

- [7] Az elsőfokú bíróság a 2019. november 21-én kelt 5.G.40.141/2019/7. számú ítéletével megállapította, hogy a szerződés I.7.1. pontjának azon része miszerint: „A hitelező

jogosult a jelen szerződést azonnali hatállyal felmondani, ha az adós vagy a zálogkötelezett a jelen okiratba foglalt szerződések alapján fennálló kötelezettségét megszegi, avagy az őket e jogviszonyokban jogszabály vagy az üzletszabályzat, illetőleg hirdetmény szerint terhelő valamelyik kötelezettségüknek nem tesznek eleget” tisztességtelen, így érvénytelen. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek 15 napon belül 66.000 forint perköltséget.

Rögzítette, a Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja kizárólag súlyos szerződésszegés esetére engedi az azonnali hatályú felmondást. A Ptk. szabályai diszpozitívak, vagyis a felek ettől eltérhetnek közös megegyezéssel. A szerződés I.7.1. pontja általános szerződési feltételt tartalmaz, melyet az alperes előre, több ügyfél részére határozott meg. Az a felek között egyedi megtárgyalásra nem került, ezt az alperes sem vitatta. A fogyasztókkal kötött szerződésben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 5. cikke értelmében: Olyan szerződések esetében, amelyekben a fogyasztónak ajánlott valamennyi feltétel, vagy a feltételek némelyike írásban szerepel, ezeknek a feltételeknek világosnak és érthetőnek kell lenniük. [...] A Ptk. 209. § 2009. május. 22-től hatályos új (4) bekezdése ezt a rendelkezést ülteti át a magyar jogba azzal, hogy rögzíti: az általános szerződési feltétel nem világos vagy nem érthető volta is megalapozhatja a feltétel tisztességtelenségét. A szerződés I.7.1. pontjának vizsgálata körében arra a megállapításra jutott, hogy ennek szabályozása nem felel meg a Ptk. 209. § (4) bekezdésében előírt világos és érthető megfogalmazás követelményének. Az I.7.1. pont első mondatában szereplő „avagy” szófordulat az összetett mondat első tagmondatát pontosítja. A szinonimaszótár meghatározása szerint az „avagy” kifejezés helyett azonos értelemben használható az: azaz, szóval, vagyis, egyszóval, másként szavak. Ennek megfelelően tehát az „avagy” után következő - az őket e jogviszonyban jogszabály, vagy az üzletszabályzat, illetőleg hirdetmény szerint terhelő valamelyik kötelezettségnek nem tesz eleget - mondatrész az összetett mondat első tagmondatát - a hitelező jogosult a jelen szerződést azonnali hatállyal felmondani, ha az adós a jelen okiratba foglalt szerződések alapján fennálló kötelezettségét megszegi - fejtí ki. A kikötés nyelvtani értelmezésével arra a következtetésre lehet csak jutni, hogy bármely szerződéses rendelkezés megszegése a szerződés azonnali hatályú felmondását teszi lehetővé. Ezt követően határozza meg a szerződés a súlyos szerződésszegés eseteit, utalva a Ptk. 525. §-ára, illetve kiegészítve még más esetekkel. Ezek között szerepel: ha az adós a szerződésből eredő bármely fizetési kötelezettségét annak esedékességét követő 30 napon belül nem teljesíti. A súlyos szerződésszegés a Ptk. alapján a felmondásra okot ad. Az alperes azonban az általános szerződési feltételként az I.7.1. pont első mondatában bármely kötelezettség-szegést teszi meg azonnali hatályú felmondási oknak, és nem pedig az utána következő bekezdésben szereplő „súlyos” szerződésszegést. Ez a szabályozás nem világos, mert a fogyasztóban alappal kelt kétséget afelől, hogy a hitelező csak a második mondatban említett „súlyos” szerződésszegés esetén, vagy az első mondatban írt valamely (bármely) szerződésszegés esetén alkalmazhatja az azonnali hatályú felmondást, így az a Ptk. 209. § (4) bekezdése szerint önmagában tisztességtelen. Ezen túlmenően a feltétel a Ptk. szabályainál a fogyasztóra nézve szigorúbb rendelkezést tartalmaz, és ezáltal a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg. Ezzel kapcsolatosan az alperes érvelését nem tudta elfogadni, mert az a körülmény, hogy a valamely (bármely) szerződéses rendelkezés megsértésének kimondását követően körülírja, hogy mi számít súlyos szerződésszegésnek, nem változtat

azon, hogy nemcsak ezen súlyos szerződésszegés esetére, hanem bármelyik, szerződésből fakadó kötelezettség megszegésére kötötte ki magának az azonnali hatályú felmondási jogot. Utalt a felperes által is felhozott BDT2017. 3629. számon közzétett egyedi ítélet II. pontjára, miszerint a fogyasztó kárára megmutatkozó jelentős egyenlőtlenséget a pénzügyi intézmény az általa megfogalmazott általános szerződési feltétellel akkor idézi elő a jóhiszeműség követelményével ellentétesen, ha a sérelmes kikötést az átlagos, észszerűen eljáró fogyasztó egyedi tárgyalás esetén nyilvánvalóan nem fogadta volna el. A kikötés olyan szigorítást tartalmaz a Ptk. szabályaihoz képest, amikor a súlyos szerződésszegés helyett bármely szerződésszegést tesz azonnali hatályú felmondási oknak, és ekként azonnali hatályú felmondással szankcionálhatóvá, amelyet az átlagos, észszerűen eljáró fogyasztó egyedi megtárgyalás esetén nyilvánvalóan nem fogadna el, hiszen az a legkisebb kötelezettség megszegése esetén is felmondással szankcionálná a kötelezettségszegő magatartást. Az alperes azon védekezése, hogy ő a felmondást csak súlyos szerződésszegés esetén alkalmazza, azért nem releváns, mert a szerződési feltétel tisztességtelenségének megítélését a szerződés megkötésének időpontjában kell vizsgálni, és hogy aztán az a későbbiekben ténylegesen alkalmazásra került-e, az érvénytelenség megítélésének a szempontjából közömbös. Utalt továbbá az alperes által hivatkozott BDT2011. 2571. számú eseti döntés II. pontjára, amely szintén azt támasztja alá, hogy a kölcsönszerződés egyoldalú, azonnali megszüntetése csak súlyos szerződésszegés, a hitel visszafizetésének tényleges, valós veszélyeztetettsége esetén alkalmazandó. Az ettől eltérő, bármilyen enyhébb megítélésű fizetési késedelem vagy más egyéb szerződésszegés esetére kikötött felmondási jog tisztességtelen, érvénytelen. A szerződéses kikötés a fenti BDT tükrében is tisztességtelen, mert annak megszővegezése, mely a mondat első részében semmilyen megszorítást nem tartalmaz, éppen a fentieket valósítja meg, amikor a fogyasztó érdekeivel ellentétesen bármely kisebb jelentőségű szerződésszegést is olyan súlyos szankcióval, mint az azonnali hatályú felmondás büntet. Mindezek miatt a szerződéses feltétel tisztességtelen, így annak semmisségét megállapította. Ezen túlmenően a felperes keresetét elutasította, mert a súlyos szerződésszegés eseteit körülíró második bekezdés önmagában nem tartalmaz tisztességtelen kitélt, az világos és érthető az átlagos fogyasztó számára is.

- [8] Az ítélettel szemben az alperes fellebbezett. Fellebbezésében - annak tartalma szerint - az ítélet tisztességtelenséget, érvénytelenséget megállapító, alperest perköltség megfizetésére kötelező rendelkezései megváltoztatását és a felperesek keresetének teljes egészében elutasítását, valamint felperesek perköltségben marasztalását, vagy az ítélet teljes egészében, a perköltségre vonatkozó részre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Előadta, az elsőfokú bíróság a felperesek hivatkozását lényegében mellőzte, és a keresetben eredetileg nem kifogásolt okból állapította meg az I.7.1. pont első mondatának tisztességtelenségét. Az elsőfokú bíróság a kölcsönszerződés I.7.1. pontjának vizsgálata során elmulasztotta alkalmazni a tisztességtelenség EUB által kialakított tesztjének alkalmazását, és nem vizsgálta, hogy a felperes által sérelmezett kikötés ténylegesen alkalmas-e arra, hogy a felek közötti egyensúlyt a fogyasztó hátrányára borítsa fel. A kölcsönszerződés felmondását nem az elmulasztott fizetési kötelezettség összecszerúsége, hanem annak 30 napot meghaladó késedelme alapozza meg, mely késedelemből alappal lehet következtetni a kölcsön visszafizetésének tényleges, valós veszélyeztettségére. A felperesek keresetükben a kölcsönszerződés I.7.1. pontját kifejezetten - és kizárólag - azon okból kifogásolták, hogy a felperes 30

napot meghaladó fizetési késedelme esetére a fizetési kötelezettség mértékétől függetlenül azonnali hatállyal felmondható a kölcsönszerződés. A keresetben foglalt petitumból következik, hogy a felperesek elsősorban az I.7.1. pontját, annak az első franciabekezdésében meghatározott felmondási ok miatt támadják, a kereset indokolása is arra irányul, hogy „[a] felek szerződésben a Ptk. diszpozitív rendelkezése alapján attól eltérően szabályozták a fizetési kötelezettség megszegésén alapuló felmondási jogot. A felperes a per tárgyalása során is akként nyilatkozott, hogy a kölcsönszerződés „egy párszázforintos” elmaradás esetén is felmondható, amennyiben az 30 napon túl fennáll, ez azonban álláspontja szerint nem minősíthető súlyos szerződésszegésnek. A kölcsönszerződés tisztességtelenségének vizsgálata a Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján kizárólag az alábbiakban összefoglalt szempontok alapján történhet. A Ptk. 209. § (1) bekezdése a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (93/13 Irányelv) 3. cikkének (1) bekezdését ültette át a magyar jogba, és a fogyasztói szerződések tisztességtelenségi tesztjét fogalmazta meg. Az EUB számos ítéletében rögzítette, hogy a tisztességtelenséget az Európai Unió valamennyi tagállamában egységes elvek alapján kell értelmezni. Az EUB esetjoga ugyanakkor azt is kimondja, hogy - az EUB által adott kötelező iránymutatások alapján - a tisztességtelenséget kizárólag az adott tagállam bírósága állapíthatja meg. Ezzel összhangban az EUB kötelező jelleggel meghatározta a tisztességtelenség vizsgálati szempontjait, a jelen perben is kötelezően alkalmazandó tisztességtelenségi tesztet. Az iránymutatást a C-415/11 számú Aziz kontra Caixa d'Estalvis de Catalunya, Tarragona i Manresa (Catalunyacaixa) EUB döntés és az abban adott főtanácsnoki vélemény tartalmazta. Az Aziz ítélet 68. pontja értelmében a 93/13. Irányelv 3. cikk (12) bekezdés szerinti jelentős egyenlőtlenség”, vagyis a Ptk. szerinti 209. § (1) bekezdés megfogalmazásában a vitatott szerződési kikötés „egyoldalú és indokolatlan” jellegének vizsgálatában először meg kell állapítani, hogy a magyar jog a kölcsönszerződésben foglalt kikötés hiányában irányadó szabályai milyen szerződéses tartalmat állapítanak meg. A szerződéses kikötés és az egyébként irányadó jogszabályi rendelkezés összehasonlítása alapján lehet megállapítani, hogy a kölcsönszerződés vitatott kikötése a felperes hátrányára eltér-e a vonatkozó jogszabályi rendelkezésektől, illetve vannak-e olyan jogszabályi rendelkezések, amelyek a tisztességtelenség kiküszöbölését lehetővé teszik. Az Aziz ítélet 69. pontja alapján a kölcsönszerződés vitatott kikötése a 93/13 Irányelv 3. cikk (1) bekezdés alapján akkor ellentétes a „jóhiszeműség követelményeivel”, illetve a Ptk. 209. § (1) bekezdés értelmében akkor sérti a jóhiszeműség és tisztesség követelményét, ha a kölcsönszerződés megkötésekor, ésszerűen elvárható, illetve feltételezhető volt, hogy a fogyasztó a kikötés egyedi megtárgyalása esetén is elfogadta volna. Azt, hogy ésszerűen elvárható volt-e a sérelmezett kikötés felperes általi elfogadása, a kölcsönszerződés átfogó értékelésével, a kölcsönszerződés megkötését kísérő összes körülmény figyelembevételével kell megállapítani. Ennek keretében kötelezően vizsgálandó különösen, hogy a szerződéskötés időpontjában a hasonló deviza kölcsönszerződésekben a piacon szokásosan alkalmazott szerződéses kikötésekben jellemzően hasonló szabályokat fogalmaztak-e meg; mi volt az eltérés tárgyi/objektív indoka; és az irányadó szabályok alapján védelem nélkül maradt-e a felperes a kikötés állítólagos tisztességtelenségével szemben. Az utolsó szempont különösen jelentős, mivel a 93/13 Irányelv 3. cikk (1) bekezdése kifejezetten azt mondja ki, hogy a

szerződéses kikötés tisztességtelensége akkor állapítható meg, ha a fogyasztó hátrányára történő eltérés a fentiek szerinti egyenlőtlenséget „idéz elő”, vagyis ilyen egyenlőtlenséget okoz. A kölcsönszerződésből „eredő jogoknak és kötelezettségeknek a fogyasztó kárára történő eltolódásából”, azaz az egyenlőtlen szerződéses kikötésből tehát „nem következik minden további nélkül” a jóhiszeműség és tisztesség elvének sérelme, a kikötés tisztességtelensége. Ehhez az is szükséges, hogy a vitatott kikötés az irányadó jogszabályok és a kölcsönszerződéssel kapcsolatos egyéb szempontok átfogó mérlegelése alapján ténylegesen hátrányos helyzetet „idézzon elő” a felperes oldalán. A Ptk. 209. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés közösségi joggal összhangban álló értelmezése esetén tehát a kölcsönszerződés kifogásolt kikötése csak akkor tisztességtelen, ha tényszerűen bizonyítható, hogy a vitatott kikötés a fogyasztó számára ténylegesen hátrányt okoz, vagy okozhat.

A kölcsönszerződés I.7.1. pontjának logikai értelmezéséből - az ítélet megállapításával szemben - az következik, hogy a kölcsönszerződést a felperes súlyos szerződésszegése esetén mondhatja fel azonnali hatállyal, így különösen, de nem kizárólag azon súlyos szerződésszegések esetén, melyeket a kölcsönszerződés említett pontja kifejezetten is felsorol (ellenkező esetben a súlyos szerződésszegés esetei felsorolásának nem lenne különösebb értelme a szerződés szempontjából).

A kölcsönszerződés I.7.1. pontja az azonnali hatályú felmondási jog rögzítését követően a Ptk. 525. § rendelkezéseire is hivatkozva részletesen meghatározza az azonnali hatályú felmondást megalapozó indokokat. E körben említi azon felmondási okot, amely az adós kölcsönszerződésből eredő bármely fizetési kötelezettségének annak esedékességétől számított 30 napon túl történő elmulasztása esetére illeti meg. Ezen felmondási ok tehát csak névlegesen minősül azonnali hatályú felmondási oknak, hiszen csak az adósi kötelezettségességét, a fizetési kötelezettség teljesítésének esedékességi időben történő elmulasztását követő 30 nappal érvényesíthető a részéről. Az említett kikötés alapján tehát a - bármely jellegű - fizetési kötelezettség elmulasztása a kölcsönszerződés alapján csak akkor válik súlyos szerződésszegéssé, ha azokat az adós az esedékességet követő 30 nap elteltével sem teljesíti. E 30 napos időszakban, majd a késedelem további időszakaiban az ügyfélszolgálat belső behajtási szabályai alapján számos alkalommal felszólítja az adóst tartozása teljesítésére. A késedelem ennek ellenére történő fennmaradása a visszafizetés elmulasztásának valós kockázatát igazolja.

- [9] A felperesek fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztettek elő.
- [10] A fellebbezés az alábbiakra tekintettel megalapozatlan.
- [11] A tárgyalás megismétlése, illetőleg kiegészítése az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése, illetőleg a bizonyítási eljárás nagyterjedelmű vagy teljes megismétlése szükségességének hiányában nem indokolt, de az alperes maga sem adott elő a fellebbezett ítélet hatályon kívül helyezése alapjául szolgáló, a Pp. 252. § (2)-(3) bekezdése körében értékelhető indokokat. A Fővárosi Ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság ítéletét, annak tisztességtelenséget, érvénytelenséget megállapító rendelkezéseit érdemben bírálta felül.

- [12] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a Fővárosi Ítéltábla az érdemi döntéssel és annak jogi indokaival is egyetértett, azokat megismételni nem kívánja, csak a fellebbezésben foglaltakra tekintettel az alábbiak szerint egészíti ki.
- [13] A Fővárosi Ítéltábla nem osztja azon fellebbezési hivatkozást, amely szerint az elsőfokú bíróság a keresetben eredetileg nem kifogásolt okból állapította meg a kölcsönszerződés I.7.1. pont első mondatának tisztességtelenségét. A felperesek keresetükben a kölcsönszerződés I.7.1. pontját - a fellebbezésben foglaltakkal ellentétben - nem kizárólag csak azon okból kifogásolták, hogy a felperes 30 napot meghaladó fizetési késedelme esetén a fizetési kötelezettség mértékétől függetlenül azonnali hatállyal felmondható a kölcsönszerződés. A felperesek a 2019. február 18-i keresetváltoztatásban, a 2019. október 17-i és a 2019. november 21-i tárgyalási jegyzőkönyvekben foglaltak szerint is arra hivatkoztak, hogy a perbeli szerződési feltétel a hitelező részére bármilyen csekély szerződésszegés esetére lehetővé teszi a felmondást, és ez megbontja a felek közötti egyensúlyt. Mindezek alapján az alperesi fellebbezési hivatkozás nem helytálló.
- [14] A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az EUB által a C-415/11. számú ún. Aziz ítéletben kidolgozott, „tisztességtelenségi teszt” elvégzése is arra az eredményre vezet, hogy a támadott szerződéses kikötés tisztességtelen.
- [15] Az Aziz ítéletben kidolgozott, „tisztességtelenségi teszt” keretében az vizsgálendő, hogy a kikötés kiejtésével mi lett volna (mennyiben kedvezőbb, illetve hátrányosabb a fogyasztóra nézve) az irányadó jogszabályi rendelkezések alapján a szerződés tartalma; az esetleges eltérés ellentétes-e a jóhiszeműség követelményével, olyan tartalmú-e az eltérés, amit egyedi megtárgyalás esetén a fogyasztó valószínűsíthetően nem fogadott volna el; a kikötés előidézhet-e a fogyasztó oldalán tényleges és jelentős hátrányt, azt a nemzeti jog szabályai nem orvosolják-e.
- [16] A fenti vizsgálat alapján megállapítható, hogy tárgyi szerződéses kikötés kiejtésével a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 525. §-a lenne az irányadó, amely az azonnali hatályú felmondást csak az adós súlyos szerződésszegése esetére teszi lehetővé. Az elsőfokú bíróság által tisztességtelennek minősített kikötés a jogszabályi rendelkezésen túl, további felmondási jogot biztosít a bank részére, ugyanis bármely szerződési kötelezettség megsértése esetére azonnali hatállyal felmondható a szerződés, azaz a fogyasztó hátrányára kiszélesíti a pénzügyi felmondási jogosultságát. Ez a Ptk. diszpozitív szabályaiból nem vezethető le. A szerződéses kikötés a Ptk.-ban előírthoz képest olyan többletet, a fogyasztónak hátrányos, lényeges és jelentős eltérést tartalmazó kikötést tesz a szerződés részévé, amelyet az adós, mint ésszerűen eljáró fogyasztó, egyedi megtárgyalás esetén nyilvánvalóan nem fogadna el, az a hitelező számára az adóssal szemben így indokolatlan és egyoldalú előnyt határoz meg, és sérti a jóhiszeműség és tisztesség követelményét, mivel a nemzeti jogszabályok a hátrányt nem orvosolják. A kikötés alkalmas a felek közti egyensúly fogyasztó hátrányára való megbontására. A fogyasztó hátrányára a Ptk. diszpozitív szabályaitól eltérő kikötés azért bontja meg a szerződéses egyensúlyt, mert nem ad lehetőséget a fogyasztónak arra, hogy a felmondás okát a bank felhívására az abban megjelölt megfelelő határidő alatt elhárítsa, mivel a

támadott kikötés értelmében az adós bármilyen kötelezettség-szegése önmagában megnyitja a bank azonnali hatályú felmondási jogát, ami a teljes tartozás azonnali esedékességét eredményezi. Ezen körülmény pedig ténylegesen hátrányos helyzetet idéz elő a fogyasztó oldalán.

- [17] Mindezekre figyelemmel, a fellebbezési érveléssel ellentétben, az ún. Aziz ítéletben foglalt szempontrendszer mellett is megállapítható a kölcsönszerződés I.7.1 pontja első mondatának a Ptk. 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelensége.
- [18] A Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy már azon körülmény is, hogy az alperes a fellebbezési előadásában maga is értelmezi, magyarázza a vitatott kikötést, annak logikai értelmezésére hivatkozik, névleges felmondási okra utal, azt támasztja alá, hogy a kölcsönszerződés I.7.1 pontjának első mondata nem világos, nem érthető.
- [19] A Fővárosi Ítéltábla rámutat, hogy a szerződéses kikötés tisztességtelenségének megítélése során nincs jelentősége annak, hogy ezen felmondási ok alapján az alperes ténylegesen gyakorolja-e a felmondás jogát, vagy az csak, ahogy az alperes hivatkozik rá, „névlegesen” minősül azonnali felmondási oknak. A vizsgálat tárgyát ugyanis a szerződés szövege képezi, tekintve, hogy a tisztességtelenség (érvénytelenség) a szerződés megkötésének időpontjára nézve vizsgálandó.
- [20] A fentiekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság azon jogi álláspontjával, hogy a fellebbezési eljárás tárgyát képező szerződéses kikötés tisztességtelen, tehát a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján semmis.
Helytálló ezért az elsőfokú bíróság ítéletének a rendelkező részben írt szerződési feltétel tisztességtelenségét, érvénytelenségét megállapító rendelkezése.
- [21] Miután a fellebbezés nem vezetett eredményre, az elsőfokú bíróság helytállóan kötelezte a pervesztes alperest felpereseknek perköltség megfizetésére.
- [22] Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a perindításkor hatályban volt és a jelen ügyben alkalmazandó a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [23] A felperesek fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztettek elő, a másodfokú eljárásban felmerült költséget nem igazoltak, így a Fővárosi Ítéltábla mellőzte a pervesztes alperesnek a felperesek részére másodfokú perköltség megfizetésére kötelezését.

Budapest, 2020. szeptember 30.

Dr. Rutkai Éva s.k.
a tanács elnöke

Dr. Molnár József s.k.

Dr. Kolozs Balázs s.k.

Fővárosi Ítéltábla
16.Gf.40.049/2020/8.

10

előadó bíró

bíró